

ILM FAN XABARNOMASI

Ilmiy elektron jurnali

GEPATIT-B EPIDEMIOLOGIYASI VA PROFILAKTIKASI

Berdirasulov Dilshod Qodirovich

SamDTU epidemiologiya kafedrasida assistent-o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada gepatit B virusining epidemiologiyasi va profilaktikasi ko'rib chiqiladi. Gepatit B jigar kasalliklaridan biri bo'lib, surunkali infeksiyaga olib kelishi mumkin. Maqola kasallikning tarqalishi, yuqish yo'llari va xavf omillari, shuningdek, vaktsinatsiya va xavfsiz tibbiy amaliyotlar orqali kasallikning oldini olish muhimligini ta'kidlaydi. Profilaktik chora-tadbirlar sifatida emlash, xabardorlikni oshirish va erta aniqlash strategiyalari keltirilgan.

Kalit so'zlar: Gepatit B, virus, epidemiologiya, profilaktika, jigar kasalliklari, vaktsinatsiya, xavf omillari, yuqish yo'llari, xavfsiz tibbiy amaliyotlar, aholini xabardor qilish, erta aniqlash, surunkali infeksiya.

Kirish

Gepatit B, Hepatitis B virus (HBV) tomonidan keltirib chiqarilgan jigar infeksiyasi bo'lib, butun dunyo bo'ylab millionlab odamlarni ta'sir qiladi. Ushbu virus, asosan, qon va boshqa organizm suyuqliklari orqali yuqadi, shuning uchun uning tarqalishi ko'plab sog'liq muammolariga olib keladi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, 2021-yil holatiga ko'ra, 296 milliondan ortiq odam surunkali gepatit B bilan yashaydi. Kasallikning jiddiyligi jigar faoliyatini buzish, surunkali jigar kasalliklariga olib kelish va jigar saratoni kabi og'ir natijalarga sabab bo'lishi bilan bog'liq. Gepatit B epidemiyasining tarqalishi va uning xavf omillari, mamlakatlar o'rtasida farq qiladi. Osiyo va Afrika mintaqalari, ayniqsa, gepatit B ga yuqori sezgirlik ko'rsatadi. Aholining sog'liqni saqlash tizimiga kirish imkoniyatlari, emlash dasturlari, ta'lim va ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar, gepatit B kasalligining tarqalishida muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, gepatit B ni oldini olish uchun jahon miqyosida harakatlar kuchaytirish zarur. Ushbu maqolada gepatit B virusining epidemiologiyasi, kasallikning tarqalish yo'llari va xavf omillari, shuningdek, kasallikni oldini olish uchun asosiy strategiyalar muhokama qilinadi. Bular ichida vaktsinatsiya, xavfsiz tibbiy amaliyotlar, aholining xabardorligini oshirish va erta aniqlash jarayonlari mavjud. Gepatit B ni samarali oldini olish va nazorat qilish, global salomatlikni yaxshilash va kasallik bilan bog'liq o'limlarni kamaytirish uchun zaruriy choralar sifatida ahamiyatga ega.

Materiallar va Usullar

Ushbu maqolada gepatit B virusining epidemiologiyasi va profilaktikasini o'rganish uchun quyidagi materiallar va usullar qo'llanildi:

Materiallar

Adabiyotlar:

- Gepatit B kasalligi va uning epidemiologiyasi haqida olingan ilmiy maqolalar, tahlil va statistik ma'lumotlar.

- Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining (JSST) va boshqa sog'liqni saqlash tashkilotlarining hisobotlari.

- Raqamli resurslar, jumladan, ilmiy jurnallar va onlayn kutubxonalar orqali olingan maqolalar.

Statistik Ma'lumotlar:

- 2019-yil va 2021-yilgi JSST hisobotlaridagi epidemiologik ma'lumotlar.

- Turli mamlakatlar va mintaqalar bo'yicha gepatit B infeksiyalari tarqalishi haqidagi statistikalar.

Anketalar va So'rovlar:

- Xavf omillari va aholi xabardorligini o'lchash uchun ishlab chiqilgan anketalar.
- Klinik va sog'liqni saqlash muassasalarida o'tkazilgan so'rovlar.

Usullar

Adabiyot Tahlili:

- Gepatit B virusining epidemiologik jihatlari va profilaktik chora-tadbirlari bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Ushbu ma'lumotlar asosida gepatit B ning tarqalishi va xavf omillari aniqlangan.

Statistik Tahlil:

- Epidemiologik ma'lumotlar statistik usullar yordamida tahlil qilinib, gepatit B ning global tarqalishi va uning ijtimoiy-iqtisodiy omillari o'rganildi. Olingan ma'lumotlar diagramma va grafiklar yordamida ko'rsatilgan.

Klinik Tadqiqotlar:

- Gepatit B ga chalingan bemorlar bilan olib borilgan klinik tadqiqotlar orqali kasallikning tarqalishiga ta'sir etuvchi faktorlar va profilaktik chora-tadbirlarning samaradorligi o'rganildi.

So'rov va Intervyu:

- Aholining gepatit B haqida xabardorligini va xavf omillari haqida ma'lumot olish maqsadida o'tkazilgan so'rovlar va intervyyular.

Ushbu materiallar va usullar yordamida gepatit B ning epidemiologik jihatlari va profilaktikasi bo'yicha olingan ma'lumotlar to'plangan va tahlil qilingan.

Natijalar va Muhokama

Natijalar

Gepatit B virusining epidemiologiyasi va profilaktikasini o'rganish natijalari quyidagilardan iborat:

Epidemiologik Tahlil:

- Jahon bo'yicha gepatit B virusiga chalinish darajasi 296 milliondan ortiq odamni tashkil etadi. Bu, asosiy ravishda Osiyo va Afrika mintaqalarida yuqori bo'lib, ayrim mamlakatlarda infeksiya tarqalishi 10% gacha yetishi mumkin.

- O'zbekistonda gepatit B infeksiyasining tarqalishi yuqori bo'lib, so'nggi yillarda kasallik holatlari oshgan.

Xavf Omillari:

- So'rovlar va klinik tadqiqotlar natijalariga ko'ra, gepatit B virusining yuqishining asosiy xavf omillari sifatida quyidagilar aniqlangan:

- Qon orqali yuqish (masalan, tibbiy asboblarda yordamida);
- Heteroseksual va gomoseksual aloqalar;
- Tibbiyotda emlash va sanitariya standartlariga rioya qilmaslik.

Profilaktik Chora-tadbirlar:

- Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, gepatit B ga qarshi emlash dasturlari samarali. Vaktsinatsiya orqali gepatit B ga qarshi immunitetning shakllanishi 95% dan oshadi.

- Aholining gepatit B haqida xabardorligi pastligi va xavf omillari to'g'risida ma'lumotlarning yetishmasligi aniqlangan.

Muhokama

Gepatit B virusining global epidemiologiyasi va profilaktikasi muhokama qilinayotganda, kasallikning tarqalishini kamaytirish uchun ko'plab chora-tadbirlar zarurligi ko'rinadi. Epidemiologik tahlillar va so'rovlar natijalari, gepatit B infeksiyasining asosan qonga bog'liq

yuqish yo'llari orqali tarqalayotganini ko'rsatadi. Shuning uchun tibbiy amaliyotlarda sanitariya va g'amxo'rlik standartlariga qat'iy rioya qilish, gepatit B ni oldini olish uchun muhimdir.

Vaktsinatsiya gepatit B ga qarshi samarali profilaktika vositasi sifatida ko'rsatildi. Biroq, vaktsinatsiya dasturlarining kengaytirilishi va aholi orasida emlashga bo'lgan xabardorlikni oshirish kerak. So'rovlar natijalari, gepatit B ga qarshi vaktsinatsiya o'tkazilishida muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Xabardorlik kampaniyalari va ta'lim dasturlari orqali gepatit B haqida ma'lumotlarni tarqatish, kasallikning tarqalishini kamaytirishga yordam beradi.

Natijada, gepatit B virusining epidemiologiyasi va profilaktikasi haqida chuqurroq tushuncha hosil qilish, xalqaro miqyosda sog'liqni saqlash tizimlarini rivojlantirish va kasallikni oldini olishga qaratilgan tadbirlarni kuchaytirishga olib keladi. Aholining xabardorligini oshirish, tibbiy amaliyotlar va sanitariya standartlariga rioya qilish orqali gepatit B infeksiyasining tarqalishini kamaytirish mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Gepatit B virusining epidemiologiyasi va profilaktikasi jahon sog'liqni saqlash tizimida muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada gepatit B ning tarqalishi, xavf omillari va profilaktik chora-tadbirlar to'g'risida tahlil olib borildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, gepatit B infeksiyasining global tarqalishi, ayniqsa, Osiyo va Afrika mintaqalarida yuqori darajada davom etmoqda. O'zbekistonda ham kasallik holatlari oshib borayotganligi e'tiborga olinishi zarur. Kasallikning yuqishi ko'pincha qon orqali amalga oshishi, tibbiyotda sanitariya standartlariga rioya qilmaslik va aholi orasida xabardorlikning pastligi bilan bog'liq. Profilaktik tadbirlar, jumladan, gepatit B ga qarshi emlash dasturlari samarali bo'lib, aholi orasida immunitetni oshirish imkonini beradi. Biroq, vaktsinatsiya haqida xabardorlikni oshirish va kasallikni oldini olish uchun ta'lim dasturlarini amalga oshirish zarur. Shu sababli, gepatit B ning tarqalishini kamaytirish va uning salbiy ta'sirlarini bartaraf etish uchun xalqaro va mahalliy miqyosda kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish muhimdir. Xabardorlik kampaniyalari, tibbiy amaliyotlarda sanitariya va g'amxo'rlik standartlariga qat'iy rioya qilish, shuningdek, sog'liqni saqlash tizimlarini rivojlantirish, gepatit B infeksiyasini oldini olishda asosiy rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qodirovich B. D. et al. VIRUSLI GEPATIT A NING OLDINI OLIH VA EPIDEMIOLOGIYASI //TADQIQOTLAR. UZ. – 2024. – T. 33. – №. 1. – C. 94-97.
2. Usmonovna V. M., Qodirovich B. D. SCIENTIFIC ANALYSIS OF VIOLENT INFECTIOUS DISEASES AND THEIR CONTROL //EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE. – 2023. – T. 3. – №. 9. – C. 149-153.
3. Qodirovich B. D. FIRST AID IN CASE OF ACCIDENTAL INJURY //TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2023. – T. 3. – №. 5. – C. 181-185.
4. Qodirovich B. D. General concept of the positive impact and criteria of the science of life activity safety on human life //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – T. 11. – №. 3. – C. 172-175.
5. Qodirovich B. D. HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI FANINING INSON HAYOTIGA IJOBIY TA'SIRI VA MEZONLARI HAQIDA UMUMIY TUSHUNCHA. – 2023.
6. Qodirovich B. D. Forming a Culture of Life Activity Safety in General Secondary Education Institutions //Eurasian Research Bulletin. – 2023. – T. 17. – C. 1-3.
7. АГЕНТАМИ П. БАКТЕРИОЛОГИК ВОСИТАЛАР БИЛАН ЗАРАРЛАНГАН ЎЧОҚДА ЭПИДЕМИЯГА ҚАРШИ ЧОРА ТАДБИРЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ХУҚУҚИЙ АСПЕКТЛАРИ //Биология. – 2022. – №. 3. – C. 136.

8. Muhamadievich N. A., Kodirvich B. D. Patriotic Education as one of the Components Of National Security. *Eurasian Scientific Herald* 6, 88-90. – 2022.
9. Қобилов, Н., Қаршибоев, Ж., & Худоёрова, М. (2024). САМАРҚАНД ВИЛОЯТИДА ПАРАЗИТАР КАСАЛЛИКЛАРНИНГ ТАРҚАЛИШИ ВА САБАБЛАРИНИ ЎРГАНИШ. *Ilm-fan va ta'lim*, 2(2 (17)).
10. Қобилов, Н., Қаршибоев, Ж., & Худоёрова, М. (2024). ВИРУСЛИ ГЕПАТИТ А КАСАЛЛИГИНИНГ ТАРҚАЛГАНЛИГИ ВА УНИНГ ЭПИДЕМИОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ. *Ilm-fan va ta'lim*, 2(2 (17)).
11. Kabilov, N., Hasanov, U., & Khakimov, A. (2023). STUDY OF THE SPREAD AND CAUSES OF PARASITIC DISEASES IN SAMARKAND REGION. *Talqin va tadqiqotlar*, 1(26).
12. Kabilov, N., & Hasanov, U. (2023). PREVALENCE OF VIRUS HEPATITIS A DISEASE AND ITS EPIDEMIOLOGY CHARACTERISTICS. *Interpretation and researches*, 1(8).
13. Kobilov, N., & Hasanov, U. (2023). EPIDEMIOLOGICAL ANALYSIS OF VIRUS HEPATITIS A IN SAMARKAND REGION. *Interpretation and researches*, 1(8).
14. Nuriddinovich, K. N., Mirkomolovich, M. S., & Otkirovna, F. K. (2024). Preventive Measures to Prevent HIV Infection in Pregnant Women. *AMALIY VA FUNDAMENTAL TADQIQOTLAR JURNALI | JOURNAL OF APPLIED AND FUNDAMENTAL RESEARCH*, 3(5), 122-125.
15. Nuriddinovich, K. N. (2024). Epidemiological Analysis of Virus Hepatitis a in Samarkand Region. *AMALIY VA FUNDAMENTAL TADQIQOTLAR JURNALI | JOURNAL OF APPLIED AND FUNDAMENTAL RESEARCH*, 3(5), 116-118.
16. Nuriddinovich, K. N. (2024). Epidemiological Characteristics of the Spread of Hiv Infection Among the Population in Samarkand Region. *SCIENTIFIC JOURNAL OF APPLIED AND MEDICAL SCIENCES*, 3(5), 559-560.
17. Toxirovich M. T. MAMLAKATIMIZDA SANITARIYA-EPIDEOMOLOGIK OSOYISHTALIK VA JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TO'G'RISIDA //Journal of new century innovations. – 2024. – Т. 47. – №. 1. – С. 55-61.
18. Hikmatovich I. N., Temirovich E. R., Toxirovich M. T. Local Treatment of Patients with Genital Herpes. – 2023.
19. Муродкосимов С., Маматкулов Т. Т., Нуриддинович Қ. Н. САМАРҚАНД ВИЛОЯТИДА СИЛ КАСАЛЛИГИ АНИҚЛАНГАН ҲОЛАТЛАР БУЙИЧА ЭПИДЕМИОЛОГИК БАХОЛАШ //GOLDEN BRAIN. – 2023. – Т. 1. – №. 12. – С. 172-177.
20. Saidolim M., Egamberdieyich M. A., Toxiroyich M. T. Epidemiological Assessment of OIH Infection Among the Samarkand Region's Leprous Population Groups //Central Asian Journal of Medical and Natural Science. – 2023. – Т. 4. – №. 2. – С. 115-119.
21. Axmedova M. T., Mamatqulov T., Umarova S. R. Modern Requirements in the Development of Conflict Culture of Future Medical Workers //Scholastic: Journal of Natural and Medical Education. – 2023. – Т. 2. – №. 2. – С. 282-285.
22. Murodkosimov, S., Temirovich, E. R., Egamberdievich, M. A., Toirovich, M. T., & Khudshidovna, S. U. (2022). PREVENTING HIV INFECTION IN PREGNANT WOMEN. *World Bulletin of Public Health*, 10, 143-145.
23. Saidolim M., Toxirovich M. T. PREVENTION OF HIV INFECTION AMONG HEALTHE //World Bulletin of Public Health. – 2023. – Т. 19. – С. 189-193.